

ЦЕРКВА В ШКОЛІ, ЧИ ШКОЛА В ЦЕРКВІ? ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ РЕЛІГІЙНОГО ВИХОВАННЯ У СВІТСЬКІЙ ШКОЛІ

Вся історія людства, побудована на боротьбі релігійності та атеїзму. В різні часи це проявлялося по-своєму. Попри постійні твердження, що релігія є відображенням прагненням слабкої первісної людини знайти пояснення тому, що діється навколо, не можна заперечити, що релігійні заклади завжди залишалися центрами освіченості.

Цікавими є слова американського педагога, психолога та письменника Дейла Кагнєгі: «Дуже важливим обов'язком, що покладається релігією, завжди була вимога: «Люби ближнього свого...» Саме людина, котра не проявляє інтересу до свого ближнього, зазнає величезних труднощів в житті й завдає величезної шкоди іншим. Саме серед таких особистостей формуються всі невдахи» [1, с. 340]. Одним з найбільших досягнень релігії є те, що вона вимагає від віруючих постійної відповідальності за свою поведінку, тим самим стимулюючи підсвідомий контроль над самим собою. Релігія є відмінною системою в самовдосконаленні і формуванні особистості наближеної до ідеалу.

Мета статті – проаналізувати вплив церкви на виховання дітей у сучасному суспільстві, визначити доцільність релігійного виховання у світській школі, охарактеризувати аспекти виховного потенціалу християнської моралі.

Певною мірою церква є найдосконалішим зразком педагога. Це пояснюється тим, що дитині потрібно прищепити також моральні цінності, як чесність, відповідальність, послужливість, скромність, правдивість, любов до ближнього, повагу до інших, вміння вести діалог, бажання до взаємодопомоги, співчуття до страждання, тощо. Релігійні засади якраз найкраще пропагують всі ці якості.

У світській школі педагоги щоденно звертаються до формування Людини. Релігійне виховання, спрямоване на той же результат, є куди ефективнішим, бо воно має набагато більшу як мотивувальну силу, так і дієвіший ідеал.

Дитина ніколи не виховується нейтрально. Соціум завжди має великий (і часто негативний) вплив на її формування як особистості. Церква корегує особистість, спрямовуючи її увагу на потрібні речі і дає поняття про добро і зло, вчить розрізняти їх, і, що не менш важливо, аналізувати.

Орієнтація не на земне, дочасне, а на вічне життя є визначальною рисою виховної системи християнства. Християнські ідеали та мораль вимагають від людини праці і самовдосконалення. Якраз такі ідеали виховання пропагують світила педагогіки – виховання працею, виховання в праці.

Найбільш згубним для популяризації християнської виховної системи є відмежування школи від церкви. Адже першочерговим завданням школи є не освіта молоді, а виховання високоморальних та національно свідомих громадян. Релігійне вчення є фундаментом виховання взагалі, його теоретичною базою, тому національне виховання не може претендувати на першість по відношенню до релігійного виховання.

Звісно, можна стверджувати, що релігія, зокрема християнство, є чимось нав'язаним, насильно втовкмачується в свідомість людини для контролю нею. Немало видатних педагогів продовжують працювати в цьому напрямку, утверджуючи право вибору людини, тобто можливість виховуватись і виховувати без релігійного втручання. Водночас, беззаперечним є те, що ще однією невід'ємною частиною українського національного виховання є народність. А її багато в чому можна асоціювати з релігією як визначником виховання. Навіть у В. О. Сухомлинського, педагога радянської, антирелігійної доби, основою світогляду та педагогічної творчості стали народнохристиянські елементи світобачення українців. Вчений говорив про те, що необхідно займатись моральним вихованням дитини, навчати «вмінню відчувати людину». Сухомлинський вважав, що «непорушна основа морального переконання закладається в дитинстві і ранній юності, коли добро і зло, честь і безчестя, справедливість і несправедливість

доступні розумінню дитини лише при умові яскравої наглядності, очевидності моральної суті того, що вона бачить, робить, спостерігає» [1, с. 254]. Високо цінуючи народність у вихованні, і підкреслюючи необхідність релігійного виховання ще з юних літ, Сухомлинський сприйняв християнство саме через народну мудрість, тож, не в теорії, але на практиці став ближче до християнських, а не комуністичних ідей.

Потрібно посилювати морально-етичне виховання школярів шляхом залучення педагогічних можливостей релігійної традиції. Діти повинні знати християнську культуру країни, в якій живуть. Таким чином можна поєднувати релігійне виховання із національним.

Починаючи з дошкільного та молодшого шкільного віку, педагог поступово вводить дітей у світ національних духовних цінностей. Основним завданням школи повинно бути вивчення і збереження наступності культурних та релігійних традицій українського народу; посилення морально-етичного виховання школярів, виховання любові до людини, Батьківщини, оточуючого світу, будь-якої форми життя. У дітей необхідно формувати усвідомлення себе і свого життя через призму вищих цінностей моралі, гуманістичної етики; стверджувати своє справжнє «Я», того, що є людина і якою має бути. Завдяки такому підходу дитина зрідниться зі світом і відчуватиме його своїм.

Зважаючи на сучасну ситуацію в Україні, воєнні дії, економічну кризу та песимістичні настрої в суспільстві, варто звернути увагу на потенціал релігійного виховання. У щоденному житті маємо безліч факторів, які несуть із собою жаль і смуток. Без віри і впевненості в кращому подолати це все вкрай важко. Християнство ж є завершеною цілісною системою поглядів, дотримання яких дає можливість прожити з чистою совістю та легкістю у свідомості як один день, так і все життя.

Таким чином, релігія як одна із найважливіших складників людської культури має особливий вплив на дітей і молодь. Християнська етика несе і втілює в собі те найбагатніше, що має бути властиве в душі, серці, думках і вчинках кожної порядної людини. Тому традиційне українське християнське виховання учнів вдома та в стінах школи лише сприятиме формуванню їхніх особистостей. Саме завдяки релігійним стандартам, релігійним методам і, взагалі, завдяки присутності релігії в вихованні виростає здорова і свідомо ЛЮДИНА.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Тхоржевська Т. Д. Православне виховання в історії педагогіки України / Тетяна Дмитрівна Тхоржевська . – 2-ге вид., доп. та перероб . – Київ : – Фенікс, 2008 . – 360 с.
2. Єржабкова Б. Діалог культур. Книга перша / Бланка Єржабкова: –Кременчук: Про-Графіка, 2011. – 220 с.
3. Вознюк А. П. Християнське виховання молоді / А. П. Вознюк. – К: Просвіта. – № 4. – 2003. – С. 19–22.

Кадиляк Ю.

Науковий керівник – проф. Палихата Е. Я.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Мова – це величезне надбання людства, найпотужніший засіб спілкування. Мова і культура тісно пов'язані між собою. Культура мови це – сукупність комунікативних якостей літературної мови, що виявляються в різних умовах спілкування відповідно до мети і змісту висловлювання. Із культурою мови тісно переплітається поняття «культура мовлення», що означає лінгвістичну науку, «яка вивчає стан і статус (критерії, типологію) норм сучасної української мови в конкретну епоху та рівень лінгвістичної компетенції сучасних мовців, соціальний та особистісний аспекти їх культуромовної діяльності» [2, с. 8].

В україністиці проблемою культури мови займалися чимало науковців. Серед них Б. Антоненко-Давидович, Н. Д. Бабич, А. П. Коваль, Е. Я. Палихата, М. М. Пилинський, Л. М. Полюга, В. М. Русанівський, Л. В. Струганець, Є. Д. Чак, І. Г. Чередниченко.

Актуальність обраної теми зумовлюється важливістю систематичної роботи вчителя-словесника над підвищенням культури мовлення учнів у процесі навчання рідної мови в середній школі, а також недостатньою розробленістю цього питання в українській